

■ **دکتر مرتضی عیدی**

تحریم به‌مهم‌ترین ابزار سیاست خارجی امریکا در سال‌های اخیر تبدیل شده است، زیرا این کشور با استفاده از این ابزار بدون ایجاد تلفات انسانی می‌تواند هزینه‌قابل توجهی بر کشور تحریم‌شونده تحمیل کند. در جعبه ابزار سیاست خارجی ایالات‌متحده آمریکا، «تحریم‌های اقتصادی» از مهم‌ترین ابزارهای فشار برای همراهی سایر کشورها و گروه‌های به‌اصطلاح بدرفتار است. تأکید بر این ابزار در میان رؤسای جمهور آمریکا به حدی است که بسیاری از اندیشمندان در جهان، از تحریم‌های آمریکا به عنوان «سلاح اقتصادی» این کشور یاد کرده‌اند. سلاح‌های اقتصادی با مالی آثار تخریبی به اندازهٔ یک جنگ دارند،اما در به‌کارگیری آنها،هزینهٔ انسانی آن کشور مهاجم کشته می‌شود، نه جنگ‌افزار نابود می‌شود و نه منابع مالی چندانی نیاز است.

جهان‌روایی دلار، درهم‌تنیدگی نظام مالی جهانی با محوریت نظام مالی آمریکا و وابستگی تکنولوژیکی بسیاری از شرکت‌های بزرگ غیرامریکایی به شرکت‌های امریکایی از دلایل اصلی توانمندی امریکا در استفاده از ابزار تحریم علیه کشور‌های به‌اصطلاح متخاصم است. بسیاری از کشورها در جمله ایران از ابتدای انقلاب اسلامی در معرض تحریم‌های امریکا قرار گرفته‌اند،ولی از سال ۱۹۸۹مقیاس و عمق تحریم‌ها به گونه‌ای افزایش یافته است که به هیچ وجه با قبل از آن قابل مقایسه نیست.

مهم‌ترین ابزار سیاست خارجی خود درباره ایران در کنار سایر ابزارها مانند تشدید شکاف‌های قومیتی و عملیات‌های تروریستی محدود استفاده می‌کند تا توان مقاومت ملت ایران را کاهش دهد. یکی از مهم‌ترین شروط لازم برای پاسخ دادن به این سؤال که مسئولان و سیاستمداران ایران باید چگونه با این تحریم‌ها را بگیرند، شناسایی بهتر با موضوع تحریم است. استفاده از تحریم به عنوان ابزار سیاست خارجی به وسیلهٔ بنیانگذاران امریکا به صورت مستقیم مورد بررسی قرار گرفته بود، به گونه‌ای که جیمز مدیسون، پدر قانون اساسی و توماس جفرسون، نویسنده اعلامیه استقلال، مدافعان سرسخت استفاده از اسلحه تجارت، به عنوان ابزار دیپلماتی بودند.از نظر آنها تحریم به عنوان بهترین جایگزین برای جنگ و ابزاری برای دفاع از منافع امریکا بود.

در بخشی از کتاب «هنر تحریم‌ها،نگاهی از درون میدان» نوشته رچارد نفیو، معمار تحریم‌های ضدایرانی در دولت دوم اوباما(منتشرشده در سال۲۰۱۸) دربارهٔ هدف امریکا از اعمال تحریم آمده است: هدف از اعمال این تحریم‌ها ایجاد سختی است به عبارت بهتر ایجاد درد و ناگامی، به نوعی که کشور هدف تحریم‌ها رفتار خود را تغییر دهد.

■ **منابع انرژیدیری تحریم‌ها**

تا چند دهه قبل، جنگ و اقدامات نظامی بیشترین نقش انرژی را در پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشور‌های مختلف به‌خصوص امریکا داشت، اما اکنون امریکا این اهداف را عموماًاز طریق وضع تحریم بگیری می‌کند.این

کادر روبکرده

سجاد مرادی کلارده

وضعیت سیاسی و ژئوپلیتیک نیجر بعد از کودتای ۲۷جولای به بحرانی تمام عیار در افریقا تبدیل شده است. نیجر از کشورهای غرب آفریقا با مساحت حدود یک میلیون و ۲۰۰هزار کیلومتر مربع است که اصلی ترین مزیت آن در اختیار داشتن منابع اورانیوم قرار گرفتن در کنار روخانه نیجر و همچنین استقرار یک پایگاه نظامی امریکا در آن است. این کشور از سمت جنوب با نیجر، به از غرب با مالی، از شمال با لیبی و الجزیره و از شرق با چاد همسایه است. در مورد چرایی درگیری شدن نیجر در بحران نیجر، از همه به دلیل نیاز انرژی این تحولات وجودی بنیاتی عمومی و میزان بالای فساد است که به ویژه در بین کشورهای که دوره‌های مختلفی از استعمار را پشت سر گذاشته‌اند، دیده می‌شود. نیجر یکی از آخرین کشور‌های آفریقایی بود که در سال ۱۹۶۰ از استعمار فرانسه رهایی یافت و اعلام استقلال کرد. با اینکه حکومت نیجر از نوع جمهوری است، اما عمدتاً این نظامیان هستند که قدرت را به دست می‌گیرند. این کشور در سال‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۱۸ دوگرید کودتای نظامی بوده است. آخرین کودتایه سال ۲۰۰۹ برمی گردد که رئیس جمهور ممدو قیل از پایان پنج ساله دوم ریاست جمهوری خود، اقامد به انحلال مجلس و دیوان قانون اساسی کرد و دولت به رهبری خویش را برگزاری همه‌پرسی فرمایشی بوده است.
نیجر در ۲۰۱۸ برای سومین بار در حالی که در دسته از نیروهای نظامی در کودتایی به رهبری سالیفو جیبو، از فرماندهان ارتش این کشور ضمن دستگیری رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت، تعطیل قانون اساسی و انحلال نهادهای حکومتی، شورای احیای دموکراسی را تشکیل دادند. نکته جالب در این تحولات حمایت ضمنی ایالات متحده از کودتاجپان به رغم حکومتی آن از سوی اتحادیه اروپا و اتحادیه افریقا بود.
در تحولات کنونی نیز یک دسته از نظامیان دیگر به رهبری ژنرال عبدالرحمان چیانی با انجام کودتا در ۲۷جولای، علیه محمد

کم‌اثرسازی تحریم با تیغ «بریکس»

چندجانبه‌گرایی است، دربردارنده مزیت‌های متقابل، به ویژه اقتصادی برای ایران، اعضا و دوستان بریکس است که تحقق آن با چالش‌هایی نیز روبرو خواهد بود. از دستاوردهای چندجانبه‌گرایی دولت سیزدهم و منکی نبودن ظرفیت‌های اقتصادی و دیپلماتیک کشور به غرب، موضع فعّالانه و سازنده ایران نسبت به عضویت در ائتلاف بریکس بود.

■ **آغاز اقدامات مشترک ایران و بریکس**

بر اساس آنچه مقامات وزارت امور خارجه ایران اعلام کرده‌اند، شراکت بین ایران و بریکس، در برخی حوزه‌ها عملاً آغاز شده که در این ارتباط می‌توان به سه موضوع حمل‌ونقل اشاره کرد. در ۱۷ اسدال پیش برادی همکاری‌های تجاری و اقتصادی تشکیل شد و حدود ۴۰درصد جمعیت دنیا هم در کشورهای عضو این بلوک زندگی می‌کنند. از سوی دیگر کشورهای استفاده از تحریم ۲۷درصد از تولید ناخالصی دنیا و تقریباً ۱۸درصد از تجارت بین‌المللی را در اختیار دارند، پس از جنگ جهانی دوم بلوک‌هایی در زمینه همکاری‌های مالی مانند بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول و برای همکاری‌های نظامی مانند سازمان ناتو به رهبری امریکا شکل گرفتند و بریکس هم خواستار ارائه ایفای نقش در کنار نظم غرب محور است. مقامات آفریقایی جنوبی به عنوان

رئیس دره‌ای بریکس اعلام کرده‌اند رهبران حدود ۵۰کشور جهان در اجلاس ژوهانسبورگ شرکت کرده‌اند و رویتگر اصلی گروه بریکس ایفای نقش به موازات نظام بین‌الملل موجود است. ایران هم اکنون ضصوص اصلی بریکس است و به دنبال راهایی از انرژی است که به ویژه از سوی امریکا ایجاد شده و همچنین دربی دورزن تحریم‌ها به‌منظور سروسامان دادن به وضعیت اقتصادی موجود بر کشور است.

عضویت کامل ایران در ائتلاف بریکس که نمونه‌ای از عملکرد موفق دولت سیزدهم در

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد.

توسعه دهد اما اکنون هسته مرکزی بریکس از کشورهای جدید از جمله ایران که در حوزه اقتصاد جهانی فعال هستند، دعوت کرده است به عضویت دائم این سازمان اقتصادی درآیند.لذا فعالیت و تلاش‌های چندجانبه کشورهای عضو می‌تواند جهش مهمی در پایان دادن به استعمار کشورهای توسعه‌طلب تلقی می‌شود.

علی اکبر ولایتی، مشاور مقام معظم رهبری در امور بین‌الملل معتقد است: عضویت ایران اگر به درستی و با دقت مدیریت و اجرایی شود، قطعاً به نفع ایران و پیش‌بینی کرد در آن، استیلای دلار به سر آمده و به تبع آن از سلطه اقتصادی امریکا کم خواهد شد و جمهوری اسلامی ایران از این اقدام مثبت حمایت می‌کند و همکاری‌های خود را توسعه خواهد داد.

پیوستن ایران به بریکس، یکی از قوی‌ترین نشانه‌های تغییر جهت راهبردی آینده اقتصاد جهان به سمت نظم غیر غربی است. کشورهای زیادی به پوشش تضعیف ساختار اقتصاد دلاری می‌پیوندند و حرکت جهان قوی منهای سلطه دلار، جای جذابی برای کشورهای در حال توسعه است، به ویژه آنهایی که تحریم شده‌اند، ناگزیر باید مسیر تاریخ را تغییر دهند، از همین رو عضویت ایران، یک رویداد تاریخی محسوب می‌شود.

می‌توان نتیجه گرفت که بریکس جایی است که فرصت‌های زیادی برای توسعه بر اساس منافع مشترک و تعامل مت